

PRAVILNIK

O OCENJIVANJU UČENIKA U SREDNJOJ ŠKOLI

("Sl. glasnik RS", br. 33/99 i 108/2003)

Član 1

Ovim pravilnikom utvrđuje se: način, postupak i kriterijumi ocenjivanja uspeha učenika u srednjoj školi iz nastavnih predmeta i vladanja.

1. Ocenjivanje uspeha učenika iz nastavnog predmeta

Član 2

Ocenjivanje uspeha učenika iz nastavnog predmeta je stalan obrazovno-vaspitni postupak koji ima više funkcija. Ocena naročito treba:

- da bude objektivna i pouzdana mera napredovanja učenika u savladavanju nastavnog plana i programa;
- da učenika obaveštava redovno o postignuću;
- da podstiče na aktivan odnos prema nastavi, drugim oblicima obrazovno-vaspitanog rada i učenja;
- da učenika osposobljava za objektivnu procenu sopstvenih i postignuća drugih učenika;
- da je pokazatelj efikasnosti rada nastavnika i škole.

Član 3

Kriterijumi ocenjivanja uspeha učenika iz nastavnog predmeta su: vrsta, obim i nivo usvojenih znanja, umenja i veština u odnosu na propisane nastavnim planom i programom za predmet, razred, obrazovni profil, odnosno vrstu škole.

Vrsta znanja, umenja i veština, u smislu ovog pravilnika, određuju se kao osnovna, proširena i produbljena u odnosu na njihov značaj za ostvarivanje cilja i zadataka predmeta. Za dovoljnu ocenu neophodna su osnovna znanja. Za veću ocenu od dovoljne neophodna su proširena, odnosno produbljena znanja, umenja i veštine učenika.

Obim znanja, umenja i veština utvrđuje se zavisno od količine usvojenih sadržaja propisanih za određeni predmet.

Nivo znanja, umenja i veština utvrđuje se zavisno od kvaliteta usvojenog sadržaja: složenosti usvojenih znanja, umenja i veština; stepena shvatanja i razumevanja usvojenih sadržaja i osposobljenosti za njihovu primenu.

Član 4

Uspeh učenika u učenju izražava se ocenom: odličan (5), vrlo dobar (4), dobar (3), dovoljan (2) i nedovoljan (1).

Član 5

Ocenu odličan (5) dobija učenik:

1) koji je u celini usvojio osnovna, proširena i produbljena znanja, umenja i veštine, a prema programu predmeta;

2) čija su znanja, umenja i veštine na nivou razumevanja i samostalne primene u srodnim i novim okolnostima, odnosno koji:

- uočava bitno,
- lako odvaja pojedinačno, opšte i posebno radi uopštavanja,
- logički povezuje činjenice i pojmove,
- samostalno zaključuje na osnovu datih podataka,
- kritički rasuđuje,
- rešava probleme na nivou stvaralačkog mišljenja,
- poseduje bogat rečnik i lako se sadržajno usmeno i pismeno izražava,
- lako i brzo primenjuje stečena znanja,
- ispoljava kreativnu aktivnost na većini časova tog predmeta,
- pokazuje interesovanje i samoinicijativnost za proširenje stečenih znanja i dodatno samoobrazovanje;

3) koji je ovladao predviđenim psihomotornim umenjima i veštinama u rukovanju sredstvima i tehnikama rada na nivou samostalne i stvaralačke primene u različitim okolnostima.

Član 6

Ocenu vrlo dobar (4) dobija učenik:

1) koji je u celini usvojio osnovna znanja, umenja i veštine i usvojio više od polovine proširenih, odnosno produbljenih znanja, umenja i veština, a prema programu predmeta;

2) čija su znanja, umenja i veštine na nivou samostalne reprodukcije, razumevanja i primene, odnosno koji:

- uočava bitno,

- lako razume, zaključuje i reprodukuje činjenice, date definicije i zakonitosti,

- kritički analizuje postojeće činjenice i formuliše pravila,

- lako se usmeno i pismeno izražava,

- ispoljava aktivnosti na većini časova u idejama, rešenjima na nov način,

- samostalno i uz pomoć nastavnika praktično primenjuje znanja, umenja i veštine u istim i sličnim situacijama,

- ispoljava interesovanja i upornost u savlađivanju predviđenih sadržaja programa;

3) koji je ovladao predviđenim psihomotornim umenjima i veštinama u rukovanju sredstvima i tehnikama rada na nivou samostalne primene.

Član 7

Ocenu dobar (3) dobija učenik:

1) koji je u celini usvojio osnovna znanja, umenja i veštine i polovinu proširenih znanja, umenja i veština, a prema programu predmeta;

2) čija su znanja, umenja i veštine na nivou samostalne reprodukcije i razumevanja uz pomoć nastavnika, odnosno na nivou mogućnosti učenika da:

- shvati značenje naučenih sadržaja, objašnjenja i da ih povezuje,

- uočava bitno, a u situacijama analiza, apstrahovanja i zaključivanja zahteva posebno zalaganje nastavnika i dodatnu pomoć,

- ima teškoća u brzom i tečnom usmenom i pismenom izražavanju;

3) koji je ovladao predviđenim psihomotornim umenjima i veštinama u rukovanju sredstvima i tehnikama rada na nivou primene.

Član 8

Ocenu dovoljan (2) dobija učenik:

1) koji je usvojio osnovna znanja, umenja i veštine, a prema programu predmeta;

2) čija su znanja, umenja i veštine na nivou reprodukcije uz nastavnikovu pomoć, odnosno koji:

- ispoljava teškoće u analizi činjenica, podataka, njihovom uopštavanju i zaključivanju,

- ima sklonost ka pasivnom zapamćivanju i mehaničkom reprodukovanju,

- ima teškoća u usmenom i pismenom izražavanju,

- ispoljava nesnalaženje u novim situacijama;

3) koji je ovladao predviđenim psihomotornim veštinama i umenjima u rukovanju sredstvima i tehnikama rada uz pomoć nastavnika.

Član 9

Ocenu nedovoljan (1) dobija učenik koji nije usvojio osnovna znanja, umenja i veštine iz programa predmeta.

1a Ocenjivanje uspeha učenika iz predmeta Verska nastava i Građansko vaspitanje

Član 9a

Uspeh učenika u učenju iz predmeta Verska nastava izražava se opisnom ocenom: ističe se, dobar i zadovoljava.

Kriterijumi za ocenjivanje uspeha učenika iz predmeta iz stava 1 ovog člana jesu: redovnost u pohađanju nastave, zainteresovanost i aktivno uključivanje u proces nastave.

Član 9b

Uspeh učenika u učenju iz predmeta Građansko vaspitanje ocenjuje se opisno:

a) procena ostvarenih postignuća,

b) preporuke za dalje napredovanje,

v) zapažanja o načinu angažovanja učenika u toku nastave.

Na kraju prvog i drugog polugodišta za uspeh učenika u učenju iz predmeta Građansko vaspitanje izvodi se zaključna ocena: veoma uspešan i uspešan.

Kriterijumi za ocenjivanje uspeha učenika iz predmeta Građansko vaspitanje jesu: redovnost u pohađanju nastave, zainteresovanost, postignuće, aktivno uključivanje u proces nastave, saradnja sa drugim i poštovanje i razumevanje drugih.

2. Ocenjivanje vladanja učenika

Član 10

Vladanje učenika izražava se ocenom: primerno (5), vrlo dobro (4), dobro (3), dovoljno (2) i nezadovoljavajuće (1).

Član 11

Ocena iz vladanja utvrđuje se na osnovu: redovnosti pohađanja nastave i izvršavanja ostalih školskih obaveza; ponašanja učenika u skladu sa Zakonom o srednjoj školi i propisima donetim na osnovu njega; ponašanja učenika u odnosu na druge učenike, zaposlene u školi, školsku imovinu, radnike i imovinu drugih organizacija u kojima se ostvaruje nastavni plan i program.

Prilikom ocenjivanja vladanja učenika sagledava se ličnost i ponašanje učenika u celini.

Član 12

Ocenu primerno (5) dobija učenik koji redovno pohađa nastavu i ponaša se u skladu sa propisanim obavezama i odgovornostima.

Ocena iz vladanja smanjuje se na predlog odeljenjskog starešine u slučaju kada učenik ne ispunjava uslove iz člana 11 ovog pravilnika, a posebno kada mu je izrečena vaspitno-disciplinska mera, i to za:

- ukor odeljenjskog starešine, vladanje se ocenjuje sa vrlo dobro (4);
- ukor odeljenjskog veća, vladanje se ocenjuje sa dobro (3);
- ukor direktora, vladanje se ocenjuje sa dovoljno (2)
- ukor nastavničkog veća, sa i bez isključenja iz škole, vladanje se ocenjuje sa nezadovoljavajuće (1).

Ocena iz vladanja popravljiva se na predlog odeljenjskog starešine ili na inicijativu nastavnika kada se proceni da je došlo do pozitivnih promena u ponašanju učenika, a najranije po isteku klasifikacionog perioda u kome je doneta.

Na ocenu iz vladanja ne utiču nedovoljne ocene iz predmeta.

3. Postupak ocenjivanja učenika

Član 13

U postupku ocenjivanja uspeha učenika nastavnik uvažava i ličnost učenika - njegove opšte i posebne sposobnosti, razvojne karakteristike i uslove u kojima živi, odnosno stiče obrazovanje.

Član 14

Na početku školske godine učenici se obaveštavaju o načinu, dinamici i elementima ocenjivanja.

Ocenjivanje se vrši na času i na ispitima.

Ocena je javna i saopštava se učesniku sa obrazloženjem posle svakog ispitivanja i unošenja u dnevnik rada.

Učenik na času može da dobije samo jednu ocenu.

Član 15

Ocena uspeha učenika je jednostavna i izvodi se iz podataka dobijenih: usmenim i pismenim proveravanjem, posmatranjem učenikovog izvršavanja praktičnih zadataka, psihomotornih veština i na osnovu urađenog učeničkog praktičnog rada.

Usmeno proveravanje znanja obavlja se redovno u toku svakodnevnog rada sa učesnicima i na ispitu.

Pismeno proveravanje znanja obavlja se iz predmeta za koje je to propisano nastavnim planom i programom (pismeni zadaci), a u ostalim predmetima primenom kontrolnih i domaćih zadataka, testova znanja, odnosno zadataka objektivnog tipa.

Učenik u toku dana može imati samo jednu pismenu proveru znanja na času (pismeni zadatak, pismenu vežbu, test znanja, kontrolni zadatak).

Izvršavanje praktičnih zadataka proverava se i ocenjuje u okviru praktične nastave, vežbi, grafičkih i drugih praktičnih radova i na osnovu urađenog učeničkog praktičnog rada.

Za predmete za koje nije propisana pismena provera znanja, osim primene tehnike iz stava 3 ovog člana, obavezna je usmena provera.

Član 16

Primena različitih tehnika prikupljanja podataka za ocenjivanje učenika planira se za svaki predmet na početku školske godine i unosi se u knjigu evidencije obrazovno-vaspitnog rada (dnevnik rada); pismeni zadaci, testovi znanja, pismene vežbe, grafički radovi, domaći pismeni i praktični radovi i slično.

Član 17

Uspeh redovnog učenika ocenjuje se u toku klasifikacionih perioda (u daljem tekstu: tromesečje), polugodišta i na ispitu.

Nastavnik ocenjuje učenika usmeno u toku obrazovno-vaspitnog rada najmanje jednom u toku tromesečja, odnosno najmanje dva puta u toku polugodišta.

Periodične ocene koje učenik dobije tokom školske godine primenom različitih tehnika prikupljanja podataka za ocenjivanje su ravnopravne.

Za veću ocenu učenik može da odgovara usmeno i više od dva puta u toku polugodišta.

Učeniku se ne može umanjiti ocena iz nastavnog predmeta zbog neprimerenog ponašanja u školi ili neispunjavanja obaveza prema fakultativnim i vannastavnim oblicima rada.

Član 18

Zaključnu ocenu za predmet utvrđuje odeljensko veće na predlog predmetnog nastavnika na polugodištu i na završetku obrazovno-vaspitnog rada, a na osnovu ocene dobijenih na način iz čl. 5 do 9 ovog pravilnika.

U okolnostima kad dva ili više nastavnika predlažu jedinstvenu ocenu:

- ne može se predložiti pozitivna ocena ukoliko je ocena jednog dela programa predmeta nedovoljna,

- predlog zaključne ocene iz više pozitivnih ocena različitih delova programa određuje se na osnovu aritmetičke sredine.

Zaključna ocena za uspeh iz predmeta ne može se utvrditi na osnovu jedne ocene ili samo na osnovu pismene provere znanja i ne može biti veća od najveće periodične ocene dobijene bilo kojom tehnikom provere znanja.

Ako odeljensko veće ne prihvati predlog zaključne ocene predmetnog nastavnika ono utvrđuje novu ocenu glasanjem.

Utvrđena ocena se evidentira u napomeni, a u zapisniku sa odeljenskog veća šire obrazlaže. Zaključna ocena utvrđena na odeljenskom veću upisuje se u knjigu evidencije obrazovno-vaspitnog rada u za to predviđenu rubriku.

Kada učenik ima negativnu ocenu iz predmeta u toku cele nastavne godine, odeljenjsko veće mu utvrđuje negativnu ocenu.

Član 19

Na ispitu članovi komisije utvrđuju ocenu većinom glasova.

Član 20

Ocena se unosi u knjigu evidencije o obrazovno-vaspitnom radu, i to samo celim brojevima utvrđenim Zakonom o srednjoj školi i ovim pravilnikom.

Periodične ocene dobijene pismenom proverom znanja upisuju se u knjigu evidencije obrazovno-vaspitnog rada (dnevnik rada) najkasnije 10 dana od izvršene provere.

Kada je utvrđena pogrešno upisana ocena, poništava se precrtavanjem i overava potpisom odeljenjskog starešine i pečatom škole.

Član 21

Odeljenjski starešina je obavezan da:

- stalno prati ocenjivanje učenika;
- podstiče nastavnike da učenike redovno ocenjuje;
- na propisan način evidentiraju ocene, i
- o ocenjivanju obaveštava učenika, njegovog roditelja, odnosno staratelja.

Član 22

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije", a primenjivaće se od školske 1999/2000. godine.

Samostalni član Pravilnika o dopuni Pravilnika o ocenjivanju učenika u srednjoj školi

("Sl. glasnik RS", br. 108/2003)

Član 2

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u "Službenom glasniku Republike Srbije".